

Nr 47.

Av herr **Pettersson** i Rosta m. fl., om *utredning rörande omfattningen av och åtgärder mot inavel inom den svenska nötkreatursstammen.*

Inaveln inom svensk nötkreatursskötsel har brett ut sig mycket på senare tid. Den förekom tidigare i stor omfattning i äldre boskapsraser såsom den vitkulliga fjällrasen och har sedan spritt sig till de raser, som nu dominera nötkreatursaveln i vårt land, särskilt svensk röd och vit boskap. Denna ras har ju framkommit genom en korsning mellan ayrshire och rödbrokig svensk boskap, vilka båda raser hade en likvärdig härstamning från urgamla svenska boskapstyper samt importerad korthorn och ayrshire. Inom SRB förekommer inavel numera i ganska stor utsträckning och förorsakar jordbrukarna betydande ekonomiska förluster. Man använder tjurar, som äro nära släkt med varandra, och de bli lätt antingen tröga betäckare eller också helt sterila. Avelsarbetet hämmas härigenom och mjölkproduktionen lider avbräck.

Inaveln har enligt vår mening nu nått en sådan utbredning, att åtgärder mot densamma måste vidtagas. Man bör se till, att basen för urvalet av avelsdjur inom de olika raserna icke blir för snäv, så att samtliga individer därigenom blir mer eller mindre besläktade med varandra.

Inom aveln med alla större husdjur, icke endast i vårt land utan även i andra länder, har man haft stor benägenhet för att koncentrera intresset på någon viss härstammingslinje, som av en eller annan anledning kommit i ropet. Detta intresse bygger ingalunda alltid på klara bevis för att »blod»-linjen i fråga är överlägsen andra härstammingslinjer, utan det är kanske lika ofta en modeinriktning utan fast förankring vid ekonomiska realiteter. Av detta skäl måste intresset allt som oftast byta föremål, på det sätt som sker inom vår boskapsavel. På sin tid var skarhultsbesättningen berömd och tjurförsäljningen från densamma hade stor omfattning. Sedan kom aranäsbesättningen i ropet och aranästypen blev den enda acceptabla. Alla ayrshireuppödare måste då ha tjurar med ren aranäshärstamning, och stora penningssummor betalades för sådana tjurar. Tjurar av annan ayrshiretyp voro däremot nästan osäljbara. Omedelbart efter sammanslagningen av ayrshire och RSB 1938 kom emellertid aranäsblodet ur ropet. Nu har tjuruppödnings inom SRB begränsats till ett fåtal mellansvenska

besättningar, vilka alla härstamma från Stjernerunds gård i Närke. Ett fåtal tjurar ha upphöjts till s. k. matadorer, och efter dessa tjurar lägger man på praktiskt taget alla tjurkalvar, vilka sedan föras ut i aveln. Det är denna metod, som enligt vår mening är förkastlig. Gjorda undersökningar visa nämligen att dessa s. k. matadorer äro starkt inavlade, medan så icke är fallet med genomsnittstjurar.

Med den avelsmetod, som nu tillämpas inom SRB, gör man hela rasen inbördes beslätad. Om man kunde vara säker på att den härstammningslinje och den typ man favoriserar icke endast vore den bästa av alla dem man väljer ibland, utan även att den hos sig förenade rasens alla bästa arvsanlag, så skulle naturligtvis likriktningen vara fördelaktig, men så bra lyckas man inte. Man gör misstag vid valet av härstammningslinje, och det förekommer också många värdefulla anlag utanför den favoriserade linjen, vilka man icke får med, då man koncentrerar sig på en enda linje.

Enligt vår mening bör denna likriktning inom aveln överges. Forskare på området anse, att förädlingen av en husdjursras bäst bedrivs på det sättet, att man arbetar med ett flertal undergrupper, som hållas någorlunda obeläktade med varandra. Med vissa undergrupper lyckas man troligen bra och med andra sämre. Där man lyckas bäst kan aveln inom gruppen fortsätta, såvitt man inte genom inkorsning från någon annan grupp tror sig kunna uppnå någonting ännu bättre. Korsning mellan obeläktade undergrupper för produktion av husdjur kan ske när som helst i den utsträckning man önskar. Varje undergrupp kan anpassas till utbredningsområdets lika betingelser, och man behöver icke göra alla grupperna sinsemellan lika beträffande storlek och typ. Sedan aveln på detta sätt fortskridit någon tid, kan man göra ett säkrare urval mellan grupperna, vilkas olikheter så småningom tydligare komma till synes än vad som är möjligt mellan individerna inom en viss grupp.

Med tillämpning av dessa grundsatser skulle det vara till fördel, om man här i Sverige arbetade med olika grupper inom olika områden. Man kunde exempelvis inom Halland och Småland arbeta med en SRB-typ (härstammningslinje), i Västergötland med en annan, i Södermanland och Närke med en tredje, o. s. v. Dessa kunde senare jämföras med varandra för att studera vars och ens fördelar och nackdelar. Man kan försöksvis korsa dem med varandra, då man tror sig vinna något därpå, men man bör inte utplåna någon typ, innan dess underlägsenhet är klart bevisad.

Detta avelssystem förutsätter lokal uppfödning av tjurar i stället för centraliserad sådan. Detta leder i sin tur till olika kroppsstorlek på djuren inom olika områden samt medför också att man måste ställa olika krav på avkastningen. Seminföreningarnas tjurar betjäna ett stort antal kor årligen, vilket aktualiserar frågan mera nu än förr. Möjligen kan det också vara till fördel att införa tjurar från utlandet för att skaffa nytt blod till rasen.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående omfattningen av inaveln inom den svenska nötkreatursstammen och de förhållanden, som påverka densamma, samt därefter vidtaga de åtgärder som må befinnas lämpliga för att syftet med motionen skall bli uppfyllt, nämligen att ordna så, att basen för urvalet av avelsdjur inom de olika raserna icke blir alltför snäv, så att rasens samtliga individer därigenom bli mer eller mindre besläktade med varandra.

Stockholm den 16 januari 1947.

I. Pettersson

i Rosta.

Rob. L. Jansson

i Aspeboda.

E. Pettersson

i Ersbacken.

David Boman

i Stafsund.

Per Persson

I Norrby.

C. O. Carlsson

i Bakeröd.

Gustaf Svensson

i Vä.